

40. Maahanmuutto

Selvitysosa: Sisäministeriö ohjaa ja kehittää maahanmuuttohallintoa ja vastaa maahanmuuttopolitiikan sekä maahanmuuttoa ja kansalaisuutta koskevan lainsäädännön valmistelusta ja edustaa maahanmuuttoasioissa Suomea Euroopan unionissa ja kansainvälisessä yhteistyössä. Sisäministeriö yhteensovittaa maahanmuuttoasioihin liittyvää toimintaa hallinnonalojen välillä.

Sisäministeriö vastaa turvapaikanhakijoiden vastaanoton ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton yleisestä kehittämisestä, suunnittelusta, ohjauksesta, seurannasta ja yhteensovittamisesta.

Sisäministeriö huolehtii Maahanmuuttoviraston toimintaedellytyksistä. Maahanmuuttovirasto käsittelee ja ratkaisee ulkomaalaisten maahantuloon, maassa oleskeluun, pakolaisuuteen ja kansalaisuuteen liittyviä asioita, vastaa turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton käytännön toiminnan ohjauksesta ja suunnittelusta, säilöönnottoyksiköiden käytännön toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta sekä ihmiskaupan uhrien auttamisen toimeenpanon ohjauksesta. Lisäksi Maahanmuuttovirasto ylläpitää ulkomaalaisasioiden sähköistä asiankäsittelyjärjestelmää (UMA) ja tuottaa tietoja viranomaisille ja kansainvälisille järjestöille. Turvapaikanhakijoiden vastaanottopalvelut tuotetaan kahdessa valtion vastaanottokeskuksessa sekä ostopalveluina.

Maahanmuuttoa kuvaavat tunnusluvut	2015 toteutuma	2016 arvio	2017 arvio
Suomessa asuvat ulkomaalaiset ¹⁾	229 765	247 000	263 000
Maahanmuutto/ulkomaalaiset ²⁾	19 230	26 000	26 000
Nettomaahanmuutto/ulkomaalaiset ²⁾	14 660	18 000	18 000
Suomen kansalaisuuden saaneet/vuosi ³⁾	8 281	8 500	8 500

¹⁾ Vuosi 2015: Tilastokeskus/Väestö rakenne 2015. Vuodet 2016 ja 2017: SM:n arvio, jossa otettu huomioon mm. Tilastokeskuksen vuoden 2016 väestön ennakkotilastot ja turvapaikanhakijoiden määrän kasvun vaikutukset.

²⁾ Vuosi 2015: Tilastokeskus/Muuttoliike, ennakkotilasto 2015. Vuodet 2016 ja 2017: SM:n arvio, jossa otettu huomioon mm. Tilastokeskuksen vuoden 2016 väestön ennakkotilastot ja turvapaikanhakijoiden määrän kasvun vaikutukset.

³⁾ Taulukossa on esitetty Suomen kansalaisuuden hakemuksesta tai ilmoituksesta saaneiden henkilömäärä. Momentin 26.40.01 perusteluissa oleva taulukko kuvaa Maahanmuuttovirastossa vireille tulevien ja ratkaistujen hakemusten määrää. Samassa hakemuksessa voi olla useita henkilöitä.

Maahanmuuttopolitiikka

Suomen maahanmuuttopolitiikka perustuu hallitusohjelman linjauksiin, hallituksen maahanmuuttopoliittisiin toimenpiteisiin ja turvapaikkapoliittiseen toimenpideohjelmaan.

Vaikutetaan siihen, että EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan muutokset tapahtuvat unionin ja jäsenmaiden yhteisen edun mukaisesti perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. EU:n yhteisessä maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikassa tapahtuvassa lainsäädännön uudistamisessa Suomi huolehtii kansallisten etujen huomioon ottamisesta.

Keskeiset strategiset tavoitelinjaukset ovat:

— Edistämme Suomen työllisyyttä ja julkistaloutta vahvistavaa, huoltosuhdetta kohentavaa sekä talouden kansainvälistymistä edistävää työperusteista maahanmuuttoa. Lievennämme EU-alueen ulkopuolisen työvoiman tarveharkintaa, kun se on työllisyyden ja julkistalouden kannalta perusteltua, mahdollistaen yritysکوhtaisesti erityisosaajien työllistämisen nopeuttamisen, alueellisen ja alakohtaisen työvoiman turvaamisen sekä käytännön prosessien helpottamisen

— Tarkennamme perheen yhdistämisen kriteerejä EU:n perheen yhdistämisdirektiivin mukaisesti

- Osallistumme kansainväliseen taakanjakoon pitämällä kiintiöpakolaisten määrän ainakin viime vuosien tasolla
- Nopeutamme viranomaisprosesseja turvapaikkahakemusten käsittelyssä, teemme päätökset palauttamisineen viipymättä ja torjumme väärinkäytöksiä
- Nopeutamme törkeisiin rikoksiin syyllistyneiden, rikoksen uusijoiden ja yleiselle järjestykselle vaarallisten ulkomaalaisten maasta poistamista.

Maahanmuuttopolitiikan toteutusta ohjaavien hallituksen kannanottojen mukaisesti maahanmuuttopolitiikassa tehtävät muutokset tapahtuvat hallitusti ja tavoitteellisesti. Maahanmuuttopolitiikassa otetaan huomioon kansainvälisessä tilanteessa ja EU-lainsäädännössä tapahtuvat muutokset.

Hallituksen turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti Suomi varautuu yhdessä EU- ja Pohjoismaiden kanssa muuttuneeseen turvapaikanhakijatilanteeseen kestävästi. Huolehditaan siitä, että tilanteeseen vastataan ennakkoivasti ja hallitusti. Pitkän ajan näkymä edellyttää, että hallittu maahanmuutto on kasvua, innovaatioita, uusia työpaikkoja ja taloudellista vakautta edistävä tekijä.

Tavoitteena on, että maahanmuuttohallinto kykenee vastaamaan lakisääteisiin käsittelyaikatavoitteisiin maahanmuuton lupahakemusten käsittelyssä. Maahanmuuttovirasto on turvapaikkaprosessin päävastuullinen omistaja turvapaikka-asioita koskevien tehtävien keskittyttyä poliisilta Maahanmuuttovirastoon. Muutos yksinkertaistaa turvapaikkaprosessin tehostamisen toteutusta. Tavoitteena on kehittää edelleen turvapaikanhakijoiden vastaanotto toiminnan kustannustehokkuutta. Toiminnan kehittämisessä hyödynnetään täysimääräisesti EU:n turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) mahdollisuuksia.

Sisäministeriön hallinnonalan viranomaisten (Maahanmuuttovirasto, poliisi, Rajavartiolaitos) operatiivista yhteistyötä ulkomaalaisten maahantuloon ja maassa oleskeluun liittyen hyödynnetään maahanmuuttoviranomaisten moniviranomaismallin (MPR) tukemana.

Lupahallinnon tuottavuutta parannetaan. Kehitetään edelleen ulkomaalaisasioiden sähköistä asiankäsittelyjärjestelmää (UMA), jotta pystytään tarjoamaan kattavasti lupaprosesseihin liittyvät sähköiset asiointipalvelut hakija-asiakkaalle sekä automatisoidaan mahdollisuuksien mukaan lupaprosesseja.

Maahanmuutto

Laillisia maahanmuuttokanavia kehitetään EU:n lainsäädäntöä koskeviin muutoksiin liittyen. Maahantuloon liittyvää viranomaisyhteistyötä vahvistetaan. Oleskelulupajärjestelmän kehittämisessä tavoite on menettelyn selkeyttäminen. Työvoiman maahanmuuton osalta on tärkeää vastata oikea-aikaisesti työmarkkinoiden tarpeisiin, jolloin käsittelyaikoihin kohdistuu erityinen huomio. Työntekijän oleskelulupajärjestelmää kehitetään hallitusohjelmassa linjatulla tavalla. Lupatoiminnalla on erittäin tärkeä merkitys työehtojen ennakkovalvonnassa. Jälkivalvonnassa kyse on käytännössä pitkälti poliisin ja työsuojeluhallinnon tarkastustoiminnan resursseista ja niiden kohdentamisesta.

Yhteistyötä opetushallinnon kanssa jatketaan EU:n ulkopuolelta tulevien ulkomaalaisten opiskelijoiden maahantuloon liittyen. Väärinkäytösten määrä tulee pitää pienenä. Opiskelupaikkojen kohdentamisessa tulisi ottaa huomioon ne alat, joilla mahdollisesti esiintyy ulkomaisen työvoiman tarvetta tulevaisuudessa. Tämä vaatii myös kotimaisten kielten opintojen lisäämistä opiskelun aikana.

EU:n perheen yhdistämisdirektiivin mukaisesti kansainvälistä ja tilapäistä suojelua saavien perheenjäseniltä edellytetäisiin tietyin poikkeuksin turvattua toimeentuloa perheenmuodostamisajankohdasta riippumatta, jotta perheenyhdistämishakemus voitaisiin hyväksyä.

Toteutetaan laittoman maahantulon vastaista toimintaohjelmaa. Ongelmina laittoman maahanmuuton lisääntyessä ovat ihmissalakuljetuksen lisääntymisen ohella laittoman työnteon ja ihmiskaupan sekä muun eriasteisen hyväksikäytön ja laittoman maassa oleskelun lisääntyminen. Tehostetaan viranomaisyhteistyötä laittoman maahantulon ja maassa oleskelun torjunnassa sekä huolehditaan tarvittavan lainsäädännön kehittämisestä. Keskeisiin maahanmuuttomai-

hin pyritään sijoittamaan maahanmuuton yhdyshenkilöitä. Laittoman maahanmuuton ongelmat näkyvät osaltaan myös lieveilmiöiden lisääntymisenä pidempiaikaisen maassa oleskelun tilanteissa henkilöiden jäädessä kotouttamistoimien ja yhteiskunnan palvelujen ulkopuolelle. Tehokas laittoman maahanmuuton torjunta ehkäisee näistä ongelmista yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia. Palauttamispolitiikkaa tehostetaan erityisesti jatkamalla ja kehittämällä laittomasti oleskelevien ja kielteisen päätöksen saaneiden henkilöiden tehokasta palauttamista EU-yhteistyön tukemana, pyrkimällä uusiin palautusta koskeviin yhteistyöpöytäkirjoihin ja EU-takaisinottosopimuksiin sekä nopeuttamalla rikoksiin syyllistyneiden maasta poistamista.

Vuoden 2017 alussa poliisilta siirretään oleskeluoikeutta koskevat lupa-asiat Maahanmuuttovirastolle lukuun ottamatta sellaisten päätösten tiedoksiantoa, joihin liittyy henkilön maasta poistaminen. Aiemmin ulkomaalaislain nojalla poliisin toimivaltaan kuuluneet oleskelulupatehtävät siirtyvät Maahanmuuttovirastolle. Maahanmuuttovirasto vastaanottaa oleskelulupahakemukset. Maahanmuuttovirasto perustaa toimipisteitä yhdeksälle paikkakunnalle, joissa hakemus voidaan laittaa vireille ja joissa sähköisesti vireille saatettua hakemusta voidaan täydentää biometrisillä tiedoilla. Muutos koskee myös kansalaisuushakemuksia ja -ilmoituksia sekä matkustusasiakirjoja, jolloin nekin jätettäisiin poliisin sijasta Maahanmuuttoviraston toimipisteessä.

Kansainvälinen suojelu

Turvapaikanhakijoiden määrää on vaikea ennustaa. Vuonna 2015 turvapaikanhakijoiden määrä lähes kymmenkertaisui aiempiin vuosiin verrattuna. Ennusteen mukaan turvapaikanhakijoiden määrä jäisi pysyvästi korkeammalle tasolle kuin aikaisemmin.

Seurataan turvapaikkamenettelyä ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoa koskevien säännösten toimivuutta ja valmistellaan mahdolliset lain muutokset. Kehitetään edelleen eri viranomaisten välistä yhteistyötä turvapaikkaprosessin tehostamiseksi ja nopeuttamiseksi.

Osallistutaan yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän uudistamiseen ja EU-jäsenvaltioiden yhteistyöhön sen toimeenpanemiseksi käytännössä. Lainsäädännön kehittämisen ohella tiivistetään jäsenvaltioiden turvapaikkaviranomaisten välistä käytännön yhteistyötä erityisesti tukemalla Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston (EASO) toimintaa ja osallistumalla yhteistyöhön muiden keskeisten EU:n virastojen kanssa.

Turvapaikkapolitiikan kehittämisessä vahvistetaan johdonmukaisuutta eri maahanmuuton politiikkalohkojen, kuten rajavalvonnan, laittoman maahanmuuton torjunnan ja palautuspolitiikan kanssa.

Kiintiöpakolaispolitiikan toimeenpanoa jatketaan uudelleen sijoittamalla Suomeen kansainvälisen suojelun tarpeessa olevia ulkomaalaisia (ulkomaalaislaki 301/2004 90 §). Uudelleen sijoittamisen perusteet (voimavarat kiintiöpakolaisten ottamiselle ja kiintiöpakolaisten määrä) vahvistetaan vuosittain valtion talousarviossa. Vuoden 2017 pakolaiskiintiö on 750 henkilöä.

Määrärahoissa otetaan huomioon EU:n uudelleensijoittamista koskevat sitoumukset ja EU:ssa päätetyt turvapaikanhakijoiden sisäiset siirrot. Suomi toteuttaa Euroopan unionissa sovittuja turvapaikanhakijoiden sisäisiä siirtoja.

Hallinnonalalla hyödynnetään EUSA-rahastojen kautta saatavissa olevaa osarahoitusta täysimääräisesti.

Turvapaikanhakijoiden vastaanotto

	2015 ¹⁾	2016 arvio	2017 arvio
Vastaanottokeskusten paikkaluku yhteensä	27 393	24 090	8 090
— valtion vastaanottokeskukset	900	1 020	1 020
— yksityisen, kunnan tai järjestön ylläpitämät keskukset	26 423	23 000	7 000
— säilöönottoyksikkö	70	70	70

	2015 ¹⁾	2016 arvio	2017 arvio
— käyttöaste keskimäärin %	106 ²⁾	90,0	90,0
Ryhmäkotien ja tukiasuntojen paikkaluku yhteensä	2 400	2 200	700
— ryhmäkodit	600	600	200
— tukiasunnot	1 800	1 600	500
— käyttöaste keskimäärin %	105	90,0	90,0

¹⁾ Vuoden lopun tilanne: ei keskiarvo (luvussa ei ole mukana yksityismajoituksessa olevia)

²⁾ Poikkeuksellisen turvapaikanhakijamäärän vuoksi tilastointi vuodelta 2015 ei ole täysin kattava.

Vastaanottopalvelujen saajat	2015	2016 arvio	2017 arvio
Keskimäärin vastaanoton piirissä olevia / henkilöä / vuosi	10 270	23 270	8 420
— Vastaanottokeskuksiin majoitettuja	8 678	19 300	7 100
— Alaikäisiä yksintulleita	932	2 100	600
— Säilöön otetut ulkomaalaiset	50	70	70
— Yksityismajoituksessa	610	1 800	650

Vastaanoton kustannukset / euroa / vuosi	2015 tilinpäätös	2016 talousarvio	2017 esitys
Vastaanoton kokonaiskustannukset	168 425 717	392 801 000	136 409 000
Vastaanottokeskusten kokonaiskustannukset	165 633 462	387 365 000	128 309 000
— vastaanottokeskusten yksikkökustannus / hlö	23 053	17 657	17 000
— alaikäisen kustannus ryhmäkodissa / hlö	61 382	84 775	61 000
— alaikäisen kustannus tukiasunnossa / hlö	34 320	33 070	33 000
— säilöön otetun kustannus / hlö	82 687	50 856	51 000
— yksityismajoituksen kustannukset	6 616 399	11 300 400	4 080 700
— yksityismajoituksen kustannus / hlö	6 278	6 300	6 300
Lasten edustaminen	191 258	286 000	200 000
Vapaaehtoinen paluu	-	-	5 800 000
Pakolaisten maahantuloon liittyvät kustannukset	790 928	900 000	900 000
Muut maahantuloon liittyvät menot ¹⁾	1 810 069	4 250 000	1 200 000

¹⁾ Tulkkauksen ja käännöspalkkiot, Maahanmuuttoviraston ulkopuolella suoritettavat turvapaikkapuhuttelut, DNA-testit, kieli-analyysit ja oikeuslääketieteelliset testit sekä sähköiset palvelut (Umarek).

01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 59 777 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) 33 §:n mukaisen ihmiskaupan uhrien auttamispalveluiden ostamiseen

2) maahanmuuttohallinnon toiminnan kehittämiseen ja vastaanottojärjestelmän kehittämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Maahanmuuttovirasto käsittelee ja ratkaisee maahantuloon, maassa oleskeluun, pakolaisuuteen sekä Suomen kansalaisuuteen liittyviä asioita hyödyntäen ja kehittäen ulkomaalaisasioiden sähköistä asiankäsittelyjärjestelmää viranomaisten ajantasaisena asianhallinta- ja tietopalvelurekisterinä. Virasto tuottaa ajankohtaista tietoa maahanmuutto- ja kansalaisuusasioista. Virasto vastaa turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton käytännön toiminnan ohjauksesta ja suunnittelusta, säilöönottoyksiköiden käytännön toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta sekä ihmiskaupan uhrien auttamisen toimeenpanon ohjauksesta.

Sisäministeriö asettaa Maahanmuuttovirastolle alustavasti seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet:

	2015 toteutuma	2016 arvio	2017 tavoite
Maahanmuuttovirasto ja valtion vastaanottokeskukset			
Tuotokset			
Päätökset	55 370	132 250	140 500
Panokset			
Toimintamenot (1 000 €)			
Maahanmuuttovirasto	19 397	66 885	49 237
Valtion vastaanottokeskukset	8 900	12 270	9 073
Henkilötyövuodet	448	950	832
Maahanmuuttovirasto	334	830	690
Valtion vastaanottokeskukset	114	120	142
Tehokkuus			
Toiminnallinen tuloksellisuus			
— tuottavuus (päätöstä/Maahanmuuttoviraston htv)	166	159	203
— taloudellisuus (nettomenot €/päätös)	393	300	300
— maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus (%)	68	84	91

Nopea ja oikeusvarma päätöksenteko

Vireille tulleiden hakemusten läpivientiajat lyhenevät. Perheenyhdistämishakemusten käsittelyaika on enintään yhdeksän kuukautta. Asiakkaiden oikeusturva säilyy hyvänä. Henkilö- ja teknisiä resursseja käytetään joustavasti ja tehokkaasti. Päätöksentekoprosessit ovat laadullisesti mitattavia sekä läpinäkyviä, ohjaavia ja rutiinityötä säästäviä. Soveltamiskysymykset linjataan sisäisellä ohjeistuksella.

Vireille tulleet ja ratkaistut asiat 2015—2017

	2015		2016		2017	
	toteutuma Vireille tulevat	Ratkaistut	talousarvio Vireille tulevat	Ratkaistut	tavoite Vireille tulevat	Ratkaistut
Maahanmuutto yhteensä	22 876	22 328	39 500	37 500	84 500	87 500
— työntekijän oleskelulupa	6 328	6 346	6 000	6 000	6 000	6 000
— opiskelijan oleskelulupa	6 297	6 376	6 000	6 000	6 000	6 000
— muut oleskeluluvat (sis. kv. suojelu)	10 251	9 606	27 500	25 500	22 500	25 500
Oleskeluluvan uusiminen (jatkoluvat)	-	-	-	-	50 000	50 000
Maasta poistaminen	10 212	6 752	10 500	14 500	10 500	10 500
Kansainvälinen suojelu yhteensä	42 239	15 077	35 000	65 750	30 000	30 000
— turvapaikkahakemukset	32 476	7 480	10 000	45 000	10 000	10 000
— kiintiöpakolaiset	1 050	1 050	750	750	750	750
— matkustusasiakirjat	5 850	5 850	15 000	15 000	10 000	10 000

	2015		2016		2017	
	toteutuma		talousarvio		tavoite	
	Vireille tulevat	Ratkaistut	Vireille tulevat	Ratkaistut	Vireille tulevat	Ratkaistut
Kansalaisuus yhteensä	12 946	11 213	12 500	14 500	12 500	12 500
— kansalaisuushakemukset	11 041	9 245	11 000	13 000	11 000	11 000
Yhteensä	88 273	55 370	97 500	132 250	137 500	140 500

Käsittelyaika keskimäärin (vrk)

	2015	2016	2017
	toteutuma	arvio	tavoite
Maahanmuutto			
— työntekijän oleskelulupa (sis. TE-toimiston osapäätöksen)	102	65	65
— oleskelulupa, opiskelija	19	30	30
Kansainvälinen suojelu, kokonaiskäsittelyaika ilman muutoksenhakua			
— turvapaikka	117	160	90
Kansalaisuushakemukset, kokonaiskäsittelyaika			
— kansalaisuushakemukset	297	238	238
Ratkaistut/vireille tulleet (%)	62,7	120	100

Maahanmuuttohallinnon prosessien sähköistäminen

Maahanmuuttohallinnon kaikkien viranomaisten sähköistä asianhallintajärjestelmää (UMA) käytetään tehokkaasti ja sen ylläpidosta huolehditaan. Sähköisten palvelujen käyttöä laajennetaan ja samalla nopeutetaan prosessien kulkua automatisoinnin mahdollisuuksia hyödyntäen. Järjestelmän toimintoja kehitetään vuosina 2016—2019 nostamalla järjestelmän digitalisaatio-, automaatio- ja itsepalvelutasoa.

*Henkisten voimavarojen hallinta***Henkiset voimavarat, Maahanmuuttovirasto**

	2015	2016	2017
	toteutuma	arvio	tavoite
Henkilötyövuodet	334	830	690
Sairauspoissaolot (työpäivää/htv)	7,1	8,0	8,0
Työtyytyväisyysindeksi (1—5)	3,5	3,51	3,52

Henkiset voimavarat, Valtion vastaanottokeskukset

	2015	2016	2017
	toteutuma	arvio	tavoite
Henkilötyövuodet	114	120	142
Sairauspoissaolot (työpäivää/htv)	8,4	8,0	8,0
Työtyytyväisyysindeksi (1—5)	-	3,70	3,70

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2015 toteutuma	2016 varsinainen talousarvio	2017 esitys
Bruttomenot	40 530	86 855	74 277
Bruttotulot¹⁾	8 681	7 700	14 500
Nettomenot	31 849	79 155	59 777
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 494		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 549		

¹⁾ Maahanmuuttoviraston maksutulojen lisäys johtuu pääosin poliisilta siirtyvien ulkomaalaislupien käsittelymaksuista. Kansainvälistä suojelua saavien perheen-yhdistämishakemusten käsittelymaksuista kertyy noin 1 milj. euron lisäys. Lisääntyneillä maksutuloilla katetaan poliisilta siirtyneiden jatkolupien kustannukset sekä näiden perheen-yhdistämishakemusten käsittelyn kustannukset.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2015 toteutuma	2016 varsinainen talousarvio	2017 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	7 485	7 000	14 000
Tuotot yhteensä	7 485	7 000	14 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	4 653	3 969	7 322
— osuus yhteiskustannuksista	6 405	4 379	8 078
Kustannukset yhteensä	11 058	8 348	15 400
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-3 573	-1 348	-1 400
Kustannusvastaavuus, %	68	84	91

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Joutsenon vastaanottokeskuksen lisämääräraha		286
Maahanmuuttoviraston Älykäs digitaalinen virasto -hanke (v. 2017 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)		2 000
Metsälän säilöönottoyksikkö (siirto momentilta 26.40.21)		2 808
Turvapaikkahakijamäärän lisäresurssitarpeen jatkaminen		16 400
Turvapaikkapäätösten sujuvuuden turvaaminen		-37 392
Turvapaikkatutkinta (siirto momentilta 26.10.01)		1 660
Ulkomaalaisasioiden sähköisen asiankäsittelyjärjestelmän (UMA) jatkokehityshanke (UMA4) (v. 2016 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)		-1 000
Valtion vastaanottokeskuksen lisäkapasiteetti		-2 608
Vapaaehtoisen paluun matka- ja paluuavustuksen määrärahat		4 000
Vapaaehtoisen paluun matkat ja paluuavustukset (siirto momentille 26.40.22)		-4 000
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)		-17

Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-9
Lomarahojen alentaminen (Kiky)	-456
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-247
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-116
Toimintameno säästö (HO 2015)	-120
Työajan pidentäminen (Kiky)	-345
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-53
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	-169
Yhteensä	-19 378

2017 talousarvio	59 777 000
2016 II lisätalousarvio	4 631 000
2016 talousarvio	79 155 000
2015 tilinpäätös	29 904 000

(20.) *Paluumuuttajien muuttovalmennus* (arviomääräraha)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2016 talousarvio	876 000
2015 tilinpäätös	548 240

21. *Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 101 044 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) (vastaanottolaki) 7 §:n mukaisesti vastaanotto- ja järjestelykeskusten perustamis- ja ylläpitokustannusten sekä palveluntuottajalle vastaanottopalveluiden järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseen, ilman kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettua kotikuntaa Suomessa olevan ihmiskaupan uhrin auttamisesta aiheutuvien kulujen korvaamiseen vastaanottorahaa lukuun ottamatta ja alaikäisen, jolla ei ole oleskelulupaa Suomessa, edustajan palkkion maksamiseen sekä kansainvälistä suojelua hakevien yleisen oikeudellisen neuvonnan kustannuksiin

2) säilöönottoyksiköstä annetun lain (116/2002) 3 luvun mukaisen toimeentulon ja huolenpidon järjestämiseen säilöön otetuille ulkomaalaisille käyttörahaa lukuun ottamatta

3) vastaanottopalveluna järjestettyyn työ- ja opintotoimintaan osallistuvien henkilöiden vastaanottolain 30 §:n mukaisten tapaturmakorvausten ja ryhmävastuuvakuutusten sekä Valtiokonttorin näistä perimien hoitokulujen maksamiseen

4) vastaanoton toteuttamiseksi erityistilanteissa tarpeellisten palvelujen hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen ja vastaanotto toiminnan kehittämistä tukeviin EU:n rahoittamiin hankkeisiin

5) turvapaikkatutkinnan ja -puhuttelujen tulkkaus-, käänös- ja kuljetusmenoihin

6) Maahanmuuttoviraston toimipisteiden ulkopuolella suoritettavien turvapaikkapuhuttelujen matkakustannusten, perhesiteen selvittämiseksi tehtävien DNA-testien ja oikeuslääketieteellisten testien kustannuksiin sekä kotipaikan tai kansalaisuuden selvittämiseksi tehtävien kielianalyysien kustannuksiin

7) kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 86 §:n mukaisesti kiintiöpakolaisten ja heidän perheenjäsentensä maahantulomatkojen järjestämisestä, lähtömaassa suoritettavista terveystarkastuksista ja koulutuksesta (kulttuuriorientaatiosta) sekä vastaanottoa edistävän koulutuksen ja tiedotustoiminnan järjestämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Vuoden 2017 pakolaiskiintiö on 750 henkilöä.

Selvitysosa: Kansainvälistä suojelua hakevien ja tilapäistä suojelua saavien vastaanottopalvelut järjestää vastaanottokeskus vastaanottolain (746/2011) 13 §:n nojalla. EU:ssa sisäisesti siirrettävien turvapaikanhakijoiden vastaanottopalvelut järjestetään vastaanottolain mukaisesti. Laajamittaisen maahantulon yhteydessä vastaanottopalvelut järjestetään vastaanottolain 12 §:n mukaisesti. Maahanmuuttovirasto sopii kuntien, kuntayhtymien ja muiden yhteisöjen tai säätiöiden kanssa vastaanottopalvelujen järjestämisestä ja siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

Lakisääteisten vastaanottopalveluiden tuottamisen määrärahan lisätarve on aiheutunut ennakoimattomasta ja ennätysellisestä turvapaikanhakijoiden määrän kasvusta, josta on aiheutunut kustannustason nousua. Keskusten lakkauttamis- ja majoituspaikkojen supistamispäätöksiä tehdään sopeuttaen toimintaa turvapaikanhakijamääriin kuitenkin niin, että kapasiteetti vastaa majoitustarvetta. Vastaanottoyksiköiden majoituspaikkojen käytössä pyritään 90 prosentin käyttöasteeseen. Vastaanottokeskusten ylläpidon ja palveluiden tuottamisessa pyritään kustannustehokkuuteen mm. majoitusvuorokauden hinnassa. Sopimusten irtisanominen kuitenkin näkyy kustannusten merkittävänä alenemisena vasta vuoden 2017 aikana, kun sopimusten pääsääntöisesti kuuden kuukauden irtisanomisajat päättyvät.

Vastaanottolain 6 §:ssä säädetään erityistarpeiden huomioon ottamisesta hakemuksen käsittelyn ajan ja lisäksi vastaanottolain 19 §:ssä täydentävästä vastaanottorahasta kattamaan erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvia tarpeelliseksi harkittuja menoja.

Turvapaikkapuhuttelujen tulkkaus- ja käännöskustannukset vaihtelevat turvapaikanhakijoiden määrän ja hakijoiden kielen mukaan. Turvapaikkahakemuslomakkeella selvitetään hakemuksen perusteet ennen turvapaikkapuhuttelua. Hakijan täyttämä lomake sekä hakijan vieraskieliset asiakirjat ja selvitykset käännetään Maahanmuuttovirastossa. Maahanmuuttoviraston turvapaikkatutkinnassa ja turvapaikkapuhuttelussa käytetään hakijan äidinkieltä tai hänen ymmärtämänsä kielen tulkkausta.

Ulkomaalaislain (301/2004) 65 §:n mukaan Maahanmuuttovirasto voi varata hakijalle ja perheenkokoajalle tilaisuuden osoittaa biologinen sukulaisuus toteen valtion varoista kustannettavan DNA-tutkimuksen avulla, jos biologiseen sukulaisuuteen perustuvasta perhesiteestä ei muutoin voida saada riittävää selvitystä ja jos DNA-tutkimuksen avulla on mahdollista saada olennaista näyttöä perhesiteestä. Ulkomaalaislain 6 a §:n mukaan oleskelulupaa hakevan ulkomaalaisen tai perheenkokoajan iän selvittämiseksi voidaan tehdä oikeuslääketieteellinen tutkimus jos on olemassa ilmeisiä perusteita epäillä hänen itsestään antamien tietojen luotettavuutta. Ulkomaalaislain 6 b §:ssä säädetään oikeuslääketieteellisen tutkimuksen tekemisestä. Turvapaikanhakijoille ja perheenkokoajille, joiden henkilöllisyyttä ei ole voitu varmistaa, voi olla tarpeen joissakin tapauksissa osana henkilöllisyyden selvittämistä tehdä kielianalyysi hakijan kielellisen identiteetin ja taustan ja sitä kautta kotiseudun selvittämiseksi. Kielianalyysin avulla selvitetään muun muassa, täytyvätkö perheenyhdistämisen edellytykset perheenyhdistämishakemusten käsittelyn yhteydessä.

Kiintiössä otettavat pakolaiset voidaan valita talousarviovuonna ja he voivat saapua maahan sinä vuonna sekä sitä seuraavien kahden vuoden aikana. Kiintiöstä valittujen pakolaisten maahantulomatkat järjestetään ostopalveluna. Vastaanoton erityistilanteissa korvataan erityispalveluja, kuten matkan aikana tarvittavat lääkäripalvelut tai kulkukulku- tai maasta poistumiseen vaadittavien viisumien kustannukset.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Kuntien, kuntayhtymien, järjestöjen ja yhteisöjen vastaanottokustannukset	75 808 000
Vastaanottokeskusten muut menot	23 136 000
— palvelujen ostot	6 025 000
— terveydenhuolto	16 626 000
— muut menot	485 000
Vastaanottokustannukset yhteensä	98 944 000
Muut maahantuloon liittyvät menot	1 200 000
Pakolaisten maahantuloon liittyvät kustannukset	900 000
Yhteensä	101 044 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Metsälän säilöönottoyksikkö (siirto momentille 26.40.01)	-2 808
Turvapaikanhakijoiden määrän kasvu	-184 675
Vapaaehtoisen paluun ostopalvelumenot (siirto momentille 26.40.22)	-1 800
Yhteensä	-189 283

2017 talousarvio	101 044 000
2016 II lisätalousarvio	130 442 000
2016 talousarvio	290 327 000
2015 tilinpäätös	124 910 232

22. Vapaaehtoinen paluu (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) vapaaehtoisesta paluusta aiheutuviin kuluihin
- 2) kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) 31 §:n mukaisten matka- ja muiden avustusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Vapaaehtoisesta paluusta säädetään ulkomaalaislain 147 a §:ssä. Lain kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta 31 §:n nojalla vapaaehtoisen paluun tukemiseksi voidaan kansainvälistä suojelua hakeneelle kolmannen maan kansalaiselle, tilapäistä suojelua saaneelle ja ihmiskaupan uhrille, jolla ei ole kotikuntalain mukaista kotipaikkaa Suomessa sekä oleskeluluvan ulkomaalaislain 51 §:n nojalla saaneelle, korvata kohtuulliset matka- ja muuttokustannukset kotimaahan tai muuhun maahan, johon hänen pääsynsä on taattu. Tilapäistä suojelua saava tai ihmiskaupan uhri voi olla myös unionin kansalainen tai tähän rinnastettava.

Vapaaehtoisen paluun järjestäminen toteutetaan ostopalveluna.

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Matka- ja muut avustukset	4 000
Ostopalvelut	1 800
Yhteensä	5 800

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Vapaaehtoisen paluun matkat ja paluuavustukset (siirto momentilta 26.40.01)	4 000
Vapaaehtoisen paluun ostopalvelumenot (siirto momentilta 26.40.21)	1 800
Yhteensä	5 800

2017 talousarvio 5 800 000

63. Vastaanotto toiminnan asiakkaille maksettavat tuet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 17 484 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ulkomaalaiselle kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) (vastaanottolaki) 19 §:n ja säilöönottoyksiköstä annetun lain (116/2002) 12 §:n perusteella myönnettävän vastaanottorahan, täydentävän vastaanottorahan, käyttörahan ja toimeentulotuen maksamiseen.

Selvitysosa: Kansainvälistä suojelua hakevalle ja tilapäistä suojelua saavalle sekä ihmiskaupan uhrille, jolla ei ole kotikuntalaisia tarkoitettua kotikuntaa Suomessa, myönnetään vastaanottoraha välttämättömän toimeentulon turvaamiseksi ja itsenäisen selviytymisen edistämiseksi, jos hän on tuen tarpeessa eikä voi saada toimeentuloa muulla tavalla. Jos vastaanottokeskus järjestää täyden ylläpidon, ilman huoltajaa olevalle lapselle myönnetään vastaanottorahan sijasta käyttöraha.

Säilöön otetulle ulkomaalaiselle annetaan käyttörahaa, jos hänellä ei ole käytettävissään omia varoja eikä hän voi saada käyttövaroja muulla tavalla. Säilöön otetulle ulkomaalaiselle voidaan poikkeuksellisesti myöntää täydentävää vastaanottorahaa siten kuin vastaanottolaisissa säädetään tai toimeentulotukea siten kuin toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) säädetään.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Vastaanottoraha	16 581 000
Täydentävä vastaanottoraha	692 000
Käyttöraha	191 000
Toimeentulotuki	20 000
Yhteensä	17 484 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Turvapaikkahakijoiden määrän kasvu	-72 434
Yhteensä	-72 434

2017 talousarvio	17 484 000
2016 talousarvio	89 918 000
2015 tilinpäätös	28 023 690